

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Ректор Рівненського державного
гуманітарного університету
проф. Р.М.Постоловський
Р.М.Постоловський
«29» березня 2019 р.

ПРОГРАМА ТВОРЧОГО КОНКУРСУ
для вступників на навчання за спеціальністю
**023 «ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО, ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО,
РЕСТАВРАЦІЯ»**
на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»
на основі повної загальної середньої освіти

Схвалено вченою радою художньо-педагогічного факультету
Протокол № 1 від «19» лютого 2019 р.

Голова вченої ради
художньо-педагогічного факультету *Н.Б.Дзюбишина* доц. Н. Б. Дзюбишина

Розробники: проф. Сташук О.А.
доц. Вернюк Я.С.

Рівне – 2019

Програма творчого конкурсу для вступників на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр» на основі повної загальної середньої освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» / розробники: О. А. Сташук, Я. С. Вернюк – Рівне, РДГУ, 2019. – 12 с.

Розробники:

Сташук О.А. – професор, кандидат педагогічних наук, зав. кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва РДГУ

Вернюк Я.С. – доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва РДГУ, кандидат філологічних наук

Рецензент: **Яців Р.М.** – професор, кандидат мистецтвознавства, проректор з наукової роботи Львівської національної академії мистецтв.

Програма творчого конкурсу призначена на допомогу вступникам на навчання на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» на основі повної загальної середньої освіти. В ній визначені вимоги до рівня підготовки вступників, запропоновані завдання, призначені для виявлення їх творчих здібностей. Охарактеризовані критерії оцінки завдань, рекомендовані літературні джерела.

Розглянуто на засіданні кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва (протокол № 2 від 20. 02. 2019 р.)

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2019 р.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	5
ЗМІСТ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ.....	6
перший етап – рисунок	
другий етап – живопис	
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ	9
перший етап – рисунок	
другий етап – живопис	
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	11
ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС	12

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета творчого конкурсу та вимоги до підготовленості вступника. Метою творчого конкурсу як форми вступного випробування за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» для здобуття ступеня «Бакалавр» є перевірка та оцінювання творчих здібностей вступника, що включає в себе виявлення рівня практичних умінь та навичок з образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. Вступник має продемонструвати набуті уміння та навички при створенні художньо-мистецьких зображень на площині (чи в об'ємі). Виконуючи запропоновані завдання з рисунку та живопису, вступник виявляє необхідні уміння і навички композиційного, графічного і живописного зображення, уміння бачити та відтворювати як окремі деталі композиції, так і узагальнювати зображення, досягати цілості та цілісності композиції. Усе це є необхідним підґрунтям загальної творчо-мистецької підготовки вступника.

Порядок проведення творчого конкурсу. Творчий конкурс проводиться згідно з розкладом. Вступнику потрібно брати з собою необхідні для творчого конкурсу матеріали та інструменти (олівці, фарби, палітра, папір (без символів та позначок)).

Творчий конкурс полягає у виконанні двох окремих етапів (сесій), які вступники виконують упродовж двох днів. Завдання призначені для виявлення творчих здібностей вступників і вимагають достатнього рівня володіння графічною, живописною техніками, умінням компонувати, передавати форму, об'єм та простір згідно з правилами реалістичного зображення.

Порядок проведення першого та другого етапів творчого конкурсу є таким:

на першому етапі творчого конкурсу виконується рисунок гіпсової голови. Вступник виконує ахроматичне (тобто безколірне, чорно-біле) зображення натюрморту з натури за допомогою основних, найбільш поширених графічних матеріалів – це завдання творчого характеру, виконання якого дає змогу виявити і оцінити загальний рівень художньої графічної підготовки вступника;

завданням другого етапу творчого конкурсу є живопис. Вступник виконує хроматичне (кольорове) зображення натюрморту з натури за допомогою основних, найбільш поширених живописних матеріалів – це завдання творчого характеру, виконання якого дає змогу виявити і оцінити загальний рівень художньої живописної підготовки вступника.

Під час виконання завдань обох етапів (з рисунку і живопису) необхідно звертати увагу на композиційне розташування (композиція) на форматі, конструктивну побудову, передачу пропорцій, відтворення матеріальності і об'єму тоном (рисунок) і кольором (живопис). Завдання виконуються з натури. Для натури виставляється нескладний натюрморт із декількох предметів, які визначаються контрастними тоновими відтінками для рисунку та різноманітням кольорових відтінків для живопису.

На виконання завдань творчого конкурсу на кожному етапі відводиться 4 години. На перевірку кожної екзаменаційної роботи відводиться 0,15 години (одна робота перевіряється одним екзаменатором). Голова предметної екзаменаційної комісії може додатково перевіряти до 10 % екзаменаційних робіт.

Детальніша інформація про зміст обох етапів творчого конкурсу подається у розділі «Зміст вступного випробування».

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Перший етап – рисунок.

Рисунок – один із основних видів образотворчого мистецтва, це зображення, виконане з допомогою графічних засобів: контурної лінії, штриха або ж плями. Існують багаточисленні різновиди рисунку, які розрізняються за методами, темами, жанрами, призначенням, технікою та характером виконання.

Рисунок виконується переважно одним кольором. Різноманітними сполученнями плям та ліній, комбінаціями штрихів досягається пластичність моделювання, також тональні та світлові ефекти. Рисунок може бути як навчально-пізнавального характеру, так і мати самостійну творчу цінність. У творчому конкурсі виконується рисунок навчально-пізнавального характеру.

Основні вимоги до рисунку наступні.

Вступник виконує графічно-реалістичне (реалістичне означає правдиве, правильне) відтворення натурної постановки. За натурну постановку слугує гіпсова голова класичного зразка, наприклад, Антиноя, Германіка, Венери, Гаттамелати, Гомера. Першочергове завдання – композиційне розташування рисунку на аркуші паперу. В залежності від точки зору, розміру та форми голови потрібно визначити оптимальну величину зображення. Наступне – лінійно-конструктивна побудова гіпсової голови, яка розпочинається з відтворення характеру загальної форми, великих пропорційних співвідношень висоти та ширини. Так, від загальної форми до деталей виконується графічно-контурна побудова гіпсової голови, при обов'язковому збереженні правильних пропорцій. Далі, для надання об'єму зображенню, поступово вводиться світлотінь, власні та падаючі тіні і, таким чином, досягається правильність, реалістичність зображення.

Правильно побудований, витриманий в тоні рисунок передає не лише форму, а й освітлення та матеріальність.

Вступник має правильно закомпонувати рисунок на площині паперу (форматний розмір А2), вірно передати конструкцію гіпсової голови, відтворити пропорції великих та малих форм і голови в цілому, а також з допомогою засобів світлотіні передати цілісність і об'єм голови. Від вступника вимагається дотримання правильної послідовності ведення роботи – композивання, виявлення великих форм, пророблення деталей, узагальнення, тощо. Завдання виконується графітними олівцями (різної твердості), час виконання завдання – 4 години. Освітлення природи звичайне, денне, при необхідності може бути використана штучна підсвітка. Фон (простір та тло за гіпсовою головою) нейтральний, переважно сірий, без будь-яких активних тонових акцентів. Голова зображується з шиєю без плечового поясу та будь-яких додаткових атрибутів.

Другий етап – живопис

Живопис – один із основних та найбільш розповсюджених видів образотворчого мистецтва, це зображення, яке створюється з допомогою фарб на поверхні площини. При виконанні художніх живописних творів застосовуються рисунок, колір, світлотіні, кольорові відтінки та інші засоби живописного письма, що дозволяє відтворювати на площині усе кольорове багатство оточуючого світу. Живопис дозволяє відтворити пропорції та об'єм предметів, їх матеріальну своєрідність, просторову глибину та світлоповітряне середовище. Як і усяке інше мистецтво живопис, будучи формою суспільної свідомості, є і художньо-образним відтворенням світу, його своєрідною копією через створені художні образи.

Живопис виконується багатьма кольорами. Основними якістьми кольору є кольоровий тон (тональність кольору), його світлота та насиченість. Необхідний колір (та усі його характеристики) досягається фізичним змішуванням фарб певних відтінків. Різноманітними сполученнями кольорових плям та ліній, комбінаціями живописних мазків (живописного письма) досягається пластичність моделювання, тональні, світлові та живописні ефекти. Живопис може бути як навчально-пізнавального характеру, так і мати самостійну творчу цінність. У творчому конкурсі виконується живописна робота навчально-пізнавального характеру.

Основні вимоги до живопису наступні.

Вступник виконує живописно-реалістичне (реалістичне означає правдиве, правильне) відтворення натурної постановки (натюрморту). Для натюрморту беруться декілька побутових предметів нескладної форми в оточенні різнокольорових драперій, з включенням гіпсової маски на задньому плані. Предмети натюрморту об'єднані

смисловим змістом та спільним колоритом, без надто яскравих та недостатньо виражених кольорових відтінків.

Першочергове завдання – композиційне розташування живописного зображення на аркуші паперу або на підготовленому (загрунтованому) полотні. В залежності від точки зору, розміру та форми предметів натюрморту потрібно визначити оптимальну величину кожного з них, також оптимальну величину натюрморту в цілому. Наступне – лінійна побудова натюрморту, яка розпочинається з відтворення характеру загальної форми, великих пропорційних співвідношень висоти та ширини. Далі – робота безпосередньо в кольорі, відтворюються кольорові співвідношення зображуваних предметів, їх об'єми та матеріальність, власні та падаючі тіні предметів, світлоповітряне середовище, у якому поставлений натюрморт. Правильно виконана живописна робота відтворює колір, форму, освітлення, матеріальність, плановість та простір.

Вступник має правильно закомпонувати живопис на площині паперу або полотна (форматний розмір А2), вірно передати пропорції предметів натюрморту, їх колір та загальний колорит. Вимагається дотримання правильної послідовності ведення роботи – компонування, виявлення великих форм, пророблення деталей, узагальнення, тощо. Завдання виконується живописними фарбами (акварельними, гуашевими чи олійними), з допомогою усіх необхідних засобів (пензлі, палітри тощо). Час виконання завдання – 4 години. Освітлення природи звичайне, денне, при необхідності може бути використана штучна підсвітка.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Оцінювання виконаних вступником завдань обох етапів здійснюється предметною екзаменаційною комісією. Вступник особисто подає виконану роботу (окремо рисунок та окремо живопис) представнику предметної екзаменаційної комісії. Оцінювання результатів кожного етапу творчого конкурсу здійснюється окремо. Під час оцінювання враховуються окремі елементи виконання роботи (реалістичного відтворення натури), зокрема, композиція (розташування зображення на форматі), пропорції (розміри та співвідношення зображуваних предметів), здатність відтворити натуру графічними (у рисунку) та живописними (у живопису) засобами, уміння послідовно вести роботу, працювати над деталями та узагальнювати тощо. Тобто, при оцінюванні враховуються усі необхідні для відтворення зображення частини творчого процесу, також творчі уміння та навички вступника, його загальна підготовленість до вступу.

Рівень професійної компетентності вступників оцінюється за 200-бальною шкалою. Виділені такі рівні компетентності:

- I рівень – початковий;
- II рівень – середній;
- III рівень – достатній;
- IV рівень – високий.

Для оцінювання результатів творчих завдань використовуються такі шкали:

Перший етап – рисунок:

Національна шкала оцінювання	Шкала оцінювання 100-200 балів	Рівень компетентності
------------------------------	--------------------------------	-----------------------

незадовільно	99-0	початковий	Вступник не може відтворити натуру зображувальними графічними засобами. Не володіє художньою графічною грамотою. Немає знань з композиції, перспективи. Не володіє графікою, не відчуває пропорцій. При зображенні натури очевидні грубі порушення пропорцій, лінійне і тональне вирішення на дуже низькому рівні і не відповідає критеріям вимог вступу до вищої школи. Низький рівень загальної мистецької підготовки.
задовільно	149-100	середній	Вступник володіє певними навичками зображувальної графічної грамоти. Здатний відтворювати натуру різноманітними графічними засобами. Невпевнено володіє побудовою, світлотіньовою передачею зображуваного. Недостатньо впевнено володіє графічною технікою зображення натури. Допускає порушення у побудові: пропорцій і перспективи, тональних співвідношень. Очевидні недоліки у передачі об'єму, допускає порушення цілісності зображення. Непереконливе композиційне вирішення, є недоліки у відтворенні об'єму, матеріальності.
добре	179-150	достатній	Вступник володіє художньою грамотою. Правильно komponує, вірно будує із знаннями перспективи та пластичної анатомії. Грамотно передає тональні співвідношення. Окремі недоліки у композиційному, лінійному, тональному вирішеннях. Вірно передає пропорції, рух, пластичні особливості анатомії, добре володіє тоном, світлотінню, майстерно передає об'єм, але при цьому допускає окремі неточності і помилки.
відмінно	200-180	високий	Вступник вільно володіє зображувальною грамотою. Вміє правильно за komponувати з елементами власного підходу. Робота характеризується впевненою побудовою, передачею об'ємів світлотінню і лінійно, чітким прорисовуванням деталей, виразністю і цільністю сприйняття. Вільно володіє графічною грамотою. Правильно і грамотно передає натуру. Крім вільного володіння матеріалами і технікою зображення демонструє творчий підхід до роботи і власне бачення через певну техніку. Практична робота виконується без зауважень і відповідає вимогам поставленого завдання.

Другий етап – живопис:

Національна шкала оцінювання	Шкала оцінювання 100-200 балів	Рівень компетентності
------------------------------	--------------------------------	-----------------------

незадовільно	99-0	початковий	<p>Вступник не може відтворити натуру зображувальними живописними засобами. Не володіє художньою живописною грамотою. Відсутні практичні уміння з композиції, перспективи. При зображенні натури очевидні грубі порушення пропорцій, кольорове і тональне вирішення на дуже низькому рівні і не відповідає критеріям вимог вступу до вищої школи.</p> <p>Допускає грубі порушення композиційного характеру, тонального і кольорового вирішення, відсутнє або на дуже низькому рівні цілісність сприйняття і відтворення натури. Низький рівень загальної мистецької підготовки.</p>
задовільно	149-100	Середній	<p>Вступник володіє певними навичками зображувальної живописної грамоти. Здатний відтворювати натуру окремими живописними засобами.</p> <p>Недостатньо впевнено володіє живописною технікою зображення натури. Допускає порушення пропорцій і перспективи, кольорових і тональних співвідношень. Очевидні недоліки у передачі об'єму, допускає порушення цілісності зображення.</p> <p>Непереконливе композиційне вирішення, суттєві недоліки у відтворенні характеру і матеріальності предметів натури.</p>
добре	179-150	достатній	<p>Вступник володіє художньою живописною грамотою. Правильно komponує зображувальні предмети на форматі. Вірно будує, має знання перспективи, пластичної анатомії, але допускає помилки у композиційному, тональному і живописному вирішеннях.</p> <p>Правильно відтворює пропорції, колір, добре володіє тоном, світлотінню, але при цьому допускає помилки.</p>
відмінно	200-180	високий	<p>Вступник вільно володіє зображувальною живописною грамотою. Вміє правильно за komponувати зображення, використовує елементи власного творчого підходу. Робота характеризується впевненою побудовою, передачею об'ємів кольором і світлотінню, чітким і конкретним проробленням деталей, виразністю і цільністю сприйняття.</p> <p>Правильно передає натуру, зображення чітке, колір насичений і правильний, деталі об'єднані у єдине ціле.</p> <p>Крім вільного володіння матеріалами і технікою зображення демонструє творчий підхід до роботи, власне творче бачення. Практична робота виконується без зауважень і відповідає вимогам поставленого завдання.</p>

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонович Є.А. Декоративно-прикладне мистецтво (підручник) / Є.А. Антонович, Р.В. Захарчук-Чурай, М.Є. Станкевич. – Львів, 1993. – 185 с.
2. Антонович Є.А. Малюнок і живопис (методичні рекомендації) / Є.А. Антонович, В.А. Шпільчак. – К., 1990. – 28 с.
3. Баммес Г.Л. Изображение фигуры человека / Г.Л. Баммес. – Берлин, 2007. – 326 с.

4. Басанець Л.В. Художні техніки рисунка / Л.В. Басанець. – Одеса: ОДПІ, 2002 – 128 с.
5. Белов Н.Н. Основи техніки рисунка. М.: «Харвест», 2012.
6. Бурлака В.Г. Актуальне мистецтво на рубежі століть / В.Г. Бурлака // Пластичне мистецтво - 2008. № 1. – С. 10-17.
7. Бучинський С.Л. Основи грамоти образотворчого мистецтва / С.Л. Бучинський. – К.,1981. – 156 с.
8. Волков Н.В. Геометрия и композиция картин / Н.В. Волков. – М.: Искусство, 1990. – 132 с.
9. Жданова Н.С. Перспектива (учебное пособие) / Н.С. Жданова. – М.: Владос, 2004. – 224 с.
10. Кириченко М.А. Основи образотворчої грамоти (навчальний посібник для студентів художньо-графічних факультетів вищих педагогічних навчальних закладів) / М.А. Кириченко, - К.: Вища школа, 2002. – 188 с.
11. Кирцер Р.М. Рисунок и живопись / Р.М. Кирцер. – М.: Высшая школа, 1992.- 270 с.
12. Ли Николай. Рисунок. Основи ученого академического рисунка. – М.: «ЄКСМО», 2012.
13. Мельник А.М. Український живопис ХХ – ІХ ст.: Альбом / А.М. Мельник. – К.: Галерея, 2007. – 304 с.
14. Михайленко В.Є. Основи композиції / В.Є. Михайленко. – К.: Каравела, 2004. – 304 с.
15. Образотворче мистецтво//№2 (78). Вид. нац. спілки худ. України. - 2011.
16. Придатко Т.В. Мистецтво України 1991-2003 / Т.В. Придатко, З.В. Чегусова, Т.Ю. Складенко. – К.: Мистецтво, 2003. – 256 с.
17. Рівненський державний гуманітарний університет: історія та розвиток (1940-2010 рр.)/За ред. проф. Р.М.Постоловського. – Рівне: Волинські обереги, 2012. – 316 с.
18. Ратничин В.М. Перспектива: Учеб. пособие для студентов художественного института) /В.М. Ратничин. – К.: Вища школа, 1992. – 232 с.
19. Ростовцев Н.Н. Рисование головы человека / Н.Н. Ростовцев. – М., 1989. – 215 с.
20. Сланський Б. Техніка живопису та реставрації. – К.: Мистецтво, 2009. – 304 с. – іл.
21. Сонхайм Карла Художественная мастерская. Графика.- С.П., «Питер», 2015.
22. Столярчук Б.Й. Митці Рівненщини. Енциклопедичний довідник. 2-е вид., допов. і перероб. – Рівне, вид. О.Зень, 2011. – 386 с.
23. Тимохович А.М. Портрет и фигура. Учимся рисовать людей. – С.П., «Питер», 2012.
24. Чегусова З.В. Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен: Альбом-каталог / З.В. Чегусова. – К.: Зат «Атлант ЮЕМСІ», 2002. – 511 с.

25. Яблонский В.А. Преподавание предметов «Рисунок» и «Основы композиции» / В.А. Яблонский. – М.: Высшая школа, 1989. – 77 с.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС

1. http://teoria-practica.ru/rus/files/arhiv_zhurnala/2012/7/pedagogika/denisenko-bazik.pdf
2. <https://books.google.com.ua/books?id=pHgyDwAAQBAJ&pg=PA200&lpg=PA200&dq=%D0%B3%D0%B8%D0%BF%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%8F+%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0+%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%83%D0%BD%D0%BE%D0%BA&source=bl&ots=FpQryXmvQr&sig=8PxSkXfPHuNY0-LMC2XQmLpcvq4&hl=uk&sa=X&ved=0ahUKEwjW2tLd8rvZAhXLOSWKHf-0C6A4FBD0AQg1MAI#v=onepage&q=%D0%B3%D0%B8%D0%BF%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%8F%20%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%83%D0%BD%D0%BE%D0%BA&f=false>
3. http://hudozhnikam.ru/risovanie_golovi/13.html
4. <http://artsblog.com.ua/uroki-risovaniya-nabroski-i-zarisovki/urok-4-kak-risovat-nabroski-po-predstavleniyu.html>
5. <http://www.startpedahohika.com/sotems-1312-1.html>
6. <https://holsta.net/articles/zhanri-zhivopisi.html>
7. <https://www.calc.ru/442.html>
8. http://www.krugosvet.ru/enc/kultura_i_obrazovanie/izobrazitelnoe_iskusstvo/NATYURMORT.html